

”Heder har med respekt att göra.” Ungdomars förståelse av ett laddat begrepp

Anna Vogel

Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet, anna.vogel@su.se

I ett hållbart demokratiskt samhälle ska alla kunna delta på lika villkor. Att behöva avstå från att uttrycka sig, utbilda sig eller utöva sitt yrke på grund av man utsätts för hedersrelaterat våld eller förtryck hindrar ett sådant deltagande. Som ett led i att stävja denna problematik och i att skydda individer från våld och förtryck tar grundskolan fr.o.m. 2022 upp frågor om hedersrelaterat våld och förtryck. I nuläget saknas dock kunskap om hur ungdomar själva ser på ’heder’.

Denna studie syftar därför till att beskriva ungdomars förståelse av det laddade begreppet ’heder’ och varifrån de hämtar sin förståelse. Teoretiskt utgår undersökningen från systemisk-funktionell grammatik (Halliday & Matthiessen, 2014), som menar att språket har tre metafunktioner, där den ideationella, som beskriver världen genom att skapa erfarenhetsmässig betydelse, är i fokus här. På ett högstadium, där hedersproblematik förekom enligt uppgift från skolkuratoren, samlades material in via fokusgruppsintervjuer (totalt 10 flickor och 4 pojkar), vilket analyserades utifrån transitivitet (Holmberg & Karlsson, 2006) och intertextualitet (Ledin, 1997). Resultaten visar att ’heder’, enligt ungdomarna, är nära kopplat till ’respekt’, ’stolthet’ och ’uppförande’, men att ’heder’ också medför begränsningar t.ex. vad gäller klädsel och umgänge med det motsatta könet – begränsningar som ser olika ut för flickor respektive pojkar. Ungdomarna hämtar sin förståelse bl.a. från skolan, egna upplevelser och sociala medier.

Med denna nya kunskap om ungdomars förståelse av ’heder’ hoppas jag kunna bidra med utgångspunkter för skolans arbete mot ett mer hållbart demokratiskt samhälle.

Referenser

- Halliday, M.A.K. & Matthiessen, Christian M.I.M. (2014) *Halliday's introduction to functional grammar*. Routledge.
- Holmberg, P. & Karlsson, A.-M. (2006) *Grammatik med betydelse*. Hallgren & Fallgren.
- Ledin, P. (1997): Intertextualitet, smärta och ett mångstämmigt Apotek. I: *Till Barbro. Texter och tolkningar tillägnade Barbro Söderberg*. Stockholms universitet. S. 63–86.